

2. Любарець Н. Рецепція прози Вірджинії Вулф у романі Майкла Каннігема «Години». *Слово і час*. 2007. № 7. С. 56–61.
3. Cunningham M. *The Hours*. New York : Picador, 1998. 230 с.
4. Lyotard J-F. *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge (Theory and history of literature)*. Manchester : Manchester University Press, 1983. 135 p.
5. Michael Cunningham's website URL: <http://www.michaelcunninghamwriter.com/biography> (дата звернення: 01.11.2023).
6. Saunders M. *Self Impression: Life-Writing, Autobiografiction, and the Forms of Modern Literature*. New York : Oxford University Press, 2010. 563 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-383-5-11>

**THE EXISTENTIAL PROBLEMS OF "LIFE-DEATH", "LOVE"
AND "LONELINESS" IN JONATHAN SAFRAN FOER'S NOVEL
"EVERYTHING IS ILLUMINATED"**

**ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ «ЖИТТЯ-СМЕРТІ», «ЛЮБОВІ»
ТА «САМОТНОСТІ» В РОМАНІ
ДЖОНАТАНА САФРАНА ФОЕРА «ВСЬО ЯСНО»**

Bessarab O. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Slavic and Romano-Germanic
Philology
V. I. Vernadsky Taurida National
University
Kyiv, Ukraine*

Бессараб О. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри слов'янської
та романо-германської філології
Таврійський національний
університет імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Furtat S. O.

*2nd year Master Student at the
Department of Slavic and Romano-
Germanic Philology
V. I. Vernadsky Taurida National
University
Kyiv, Ukraine*

Фуртат С. О.

*магістр 2 курсу кафедри слов'янської
та романо-германської філології
Таврійський національний
університет імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Тематика і основна проблематика аналізованого нами роману провокує і звернення автора до екзистенційних проблем, пов'язаних з самим існуванням людини. Досліджуючи роман, ми звернули увагу на кілька ключових екзистенційних проблем, яких торкається Джонатан Сафран Фоер у своєму романі «Всьо ясно».

Перша з них, це *проблема життя-смерті*. Оскільки червоною ниткою крізь весь роман проходить тема Голокосту, то не дивно, що проблема неминучості смерті і плинності життя виходить на один з перших планів. Життя і смерть пов'язані між собою. Розглянемо її реалізацію на декількох прикладах. По-перше, це головна героїня роману про Трохимбрід – Брід, далека прабабця Фоера-оповідача. Її народження оповите таємницею, оскільки ніхто з трохимбрідців не міг би пояснити, як вона народилася, але з її народження почалась історія Трохимброду. Віз її гіпотетичного батька Трохима, якого ніхто не знав у селі, перевернувся у річку Брід, тіло не знайшли, і поки трохимбрідці вирішували, чи констатувати смерть, «посеред білих стрічок і пір'їн, в оточенні свічок та мокрих сірників, пішаків, криветок і шовкових серветок, що колихались у воді, як медузи, лежала дівчинка-немовля, ще окутана слизом і рожева, мов серцевина сливи» [1, с. 20]. А оскільки вода може забрати життя, а не дати його, то було припущення, що у воді загинули Трохим з дружиною, у якій почались пологи перед самою трагедією. Отже, народження Брід стало причиною смерті її батьків. В ніч, коли помирає її названий батько, Янкель, Брід у результаті звалтування, народжується вже як жінка і зустрічає свого майбутнього чоловіка – Чоловіка з Колок. У день смерті Чоловіка з Колок народжується її третя дитина, пра-пра-прадід Фоера-оповідача. З рештою, штетль Трохимбрід припиняє своє існування після авіаударів нацистів символічно в день Трохимброду під час урочистих заходів на річці. Майже всі мешканці гинуть, намагаючись урятуватись у воді («ті що дивилися на святкування заволали безумно вони стрибали в киплячу розбурхану безумно рухому воду але не за мішечками з золотом а щоби порятувати самих себе вони залишалися під водою так довго як тільки могли виривали щоби ковтнути повітря і подивитися за рідними» [1, с. 313], «тіла все падали й падали згорі навіть задовго після того як бомбардування завершилося знічена перелякана розпачлива маса немовлят дітей підлітків дорослих старих всі хапалися одне за одного щоби вижити але всі тим певніше тонули всі вбиваючи всіх решту» [1, с. 314]). Брід як дух річки, на честь якої її назвали констатує: «от що ми зробили ми повбивали своїх немовлят щоби врятувати їх» [1, с. 314]. Головна героїня сучасної оповіді псевдо-Августина виживає, бо куля застрягає в немовляті, яке мало от-от з'явитися на світ. Смерть дитини дарує їй друге життя. Зі смерті

єврейського друга дідуся Алекса починається нове життя родини в Одесі.

Отже, на цих прикладах ми можемо зробити припущення, що зображуючи народження чогось нового зі смерті старого чи збереження життя завдяки чийсь смерті стає своєрідним способом Джонатана Сафрана Фоера подолати дихотомію життя-смерть, звільнитися від страху смерті лише через своє єврейське походження.

Друга проблема – «любов». Віктор Франкл, що пережив ув'язнення у концентраційному таборі, у своїй книзі «Людина у пошуках справжнього сенсу» [2], намагаючись усвідомити цінність життя в безпосередній дотичності до смерті, виокремив певну групу цінностей, що надають сенс нашому існуванню: цінності переживання і цінності відношення. До першої групи цінностей належить і любов, що виправдовує наше існування, надає йому сенсу. Е. Фромм також звертав на це увагу, розмірковуючи над основними стратегіями взаємодії людини з оточуючим (влада, любов, підкорення). Він називав владу і підкорення непродуктивними стратегіями [3], а любов – єдиною продуктивною стратегією, що дозволяє двом людям, зберігаючи власну унікальність, свободу, самостійність і цілісність, утворити з кимось міцний зв'язок на паритетних умовах [4].

Саме з цієї позиції розглядає проллему любові і Джонатан Сафран Фоер у своєму романі. Янкель удочеряє новонароджену Брід і це стає для нього порятунком, надаючи його позбавленому сенсу життю певної мети: жити, не хворіти, не старіти якомога довше, щоб виростити дитину. Окрім цього любов до Брід зцілює його розбите дружиною серце. Брід, лише щіро покохавши свого чоловіка, починає жити повним життям і навіть смиренно приймає його акти агресії аж до її побиття через божевілья. Вони настільки сильно кохають один одного, що навіть вирішують доживати останні місяці чоловікового життя відгороджені один від одного стінкою, щоб не завдавати коханому фізичного і психічного болю. Дідусь Фоера, у якого було безліч коханок, лише у стосунках з циганкою, закохується по справжньому, він стає щасливим («Він знав, що слова я тебе кохаю так само означають я кохаю тебе більше, ніж кохає, чи кохав, чи буде кохати тебе будь-хто інший, а також я кохаюся з тобою так, як не кохається, не кохався і не буде кохатися з тобою ніхто інший, а ще я кохаюся з тобою так, як не кохаюся, не кохався і не буду кохатися ні з ким іншим» [1]). Це кохання приречене від самого початку, але воно дарує обом сенс життя. Зося, перша дружина діда Сафрана, разом з новонародженим малюком помирас, наче сигналізуючи, що фальшиве кохання приречене на безпліддя. Любов дідуся Алекса до своєї дружини і сина з одного боку штовхає його на ганебний вчинок, а з іншого – дарує сенс

Література:

1. Фоер Д. С. Всього ясно / пер. Р. Семківа. Харків : КСД, 2017. 320 с.
2. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків, 2016. 160 с.
3. Фромм Е. Мати чи бути? / пер. з нім. О. Михайлова та А. Буряк. Київ : «Український письменник», 2010. 222 с.
4. Фромм Е. Мистецтво любові / пер. з англ. В. І. Кучменко. Харків : «КСД», 2017. 192 с.
5. Foer J. S. Everything is Illuminated. Y: Houghton Mifflin Company, 2002. 276 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-383-5-12>

**ARTISTIC MANIFESTATIONS OF TODOS OSMACHKA'S
ORIENTATION IN PSYCHOAUTOBIOGRAPHICAL PROSE**

**ХУДОЖНІ ВИЯВИ СПРЯМОВАНOSTІ ТОДОСЯ ОСЬМАЧКИ
У ПСИХОАВТОБІОГРАФІЧНІЙ ПРОЗІ**

Boiko V. V.

*Postgraduate Student at the Department
of Ukrainian Philology and Journalism
Volodymyr Vynnychenko Central
Ukrainian State University
Kropyvnytskyi, Ukraine*

Бойко В. В.

*аспірантка кафедри української
філології та журналістики
Центральноукраїнський державний
університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Кінець ХХ – початок ХХІ століття став часом повернення імені Тодося Осьмачки в український літературознавчий дискурс. На сьогодні існує низка ґрунтовних наукових досліджень біографії та творчості митця, зокрема Барчан В. В. «Творчість Теодосія Осьмачки в контексті стильових та філософських вимірів ХХ століття», Зборовська Н. В. «Танцююча зірка» Тодося Осьмачки», Маринкевич С. М. «Стильові доміанти поезії Тодося Осьмачки», Піскун О. Ю «Письменник і тоталітаризм. Психоаналітична інтерпретація прози Тодося Осьмачки» та ін. Однак слухними, на нашу думку, є слова Н. Зборовської: «щоб осмислити таку складну і могутню постать в українській літературі, двадцятого століття вже не вистачить» [2, с. 25].

Дослідження особистості Тодося Осьмачки на основі психопоетичної методології зумовлює ґрунтовне вивчення свідомих,